

Na to se oglasi gosp. Schollmajer in pravi, da bi utegnilo biti potrebno, prositi deželo, naj šola ona ná-se vzame in stavi predlog, naj bi se družba obrnila do ministerstva s prošnjo za državno podporo, katere se je temveč nadejati tudi naši revni deželi, ker je Koroška dežela dobila za napravo enake šole čez 6000 gld. podpore od ministerstva kmetijstva. Dr. Bleiweis se sklanja s tem predlogom. Ta šola je edina brez vseh štipendij, in vendar pride mnogo učencev; toraj se vidi, da se ljudem potrebna zdi. Če bi se ustanovile štipendije, potem bi jih prihajalo še več in morda bi bilo po podpori poljedelskega ministerstva mogoče, raztegniti jo na dve leti in pridobiti na ta način umnih živinozdravnikov za deželo. Govornik nasvetuje Schollmajerjevemu predlogu dostavek v tem smislu, ki se tudi enoglasno sprejme.

O četrty točki poroča gosp. Schollmajer. On se pritoži, da je mnogo predstojnikov družbenih podružnic, ki ne storijo po vsem svoje dolžnosti in ne pošiljajo centralnemu odboru računov, da bi se razvidelo, kako potrosijo dovoljeno jim polovico letnih doneskov udov. Sliši se več pritožeb in morda bi bilo bolje za družbo, ako bi se letna plačila naravnost v centralno blagajnico pošiljala. Neka podružnica ima tri ude in vendar se mora skoro samo za-njo nemško tiskati, kar bi sicer treba ne bilo.

Govornik stavi predlog, da se sicer, kakor dozda, prepusti predstojnikom podružnic polovica doneskov, a le pod tem pogojem, da imajo vsako leto poslati centralnemu odboru natančni račun, kako so ta denar potrosili.

Tudi gosp. dr. Costa vé nekoliko povedati o tem. Njemu je celó znano, da je nek predstojnik polovico doneskov daroval „Schulpfennigu“, kar nikakor ne gré. Centralni odbor je odgovoren za društveni denar in če bi vsi predstojniki podružnic storili svojo dolžnost, bi mu to odgovornost lahko izdatno zljajšali.

Predsednik omeni, da gosp. Schollmajer morda marsikaj prečno vidi; vsaj mnogo predstojnikov in zlasti teh, ki so danes v zboru nazoči, njegova graja ne zadeva. Sicer pa ima društvo okoli 900 udov, toraj bi moralo dobiti letnih doneskov polovico, to je 900 gld.; dobiva pa le okoli 600 gld. Tudi gosp. dr. Bleiweis pravi, da, ker graje vrednih predstojnikov danes ni tu, je gosp. Schollmajer prav za prav „zum Fenster hinaus“ govoril. Iz tega pa, kar je gosp. predsednik rekel, je razvidno, da društvo potrebuje pri pičlih svojih dohodkih (2500 gold.) res izdatne podpore; kaj bi moglo storiti z 2500 gold.? Ministerstvo nas krepko podpira, to je res, a vendar moramo skopariti z društvenim denarjem. Toraj je opravičen ta predlog, ki naj bo ne le apél do podružničnih predstojnikov, ampak naj jih spodbuja tudi k temu, da pridobivajo novih udov. Naša dežela je navezana na kmetijstvo, toraj delajmo „virebus unitis!“

Potem izreče predsednik nekaterim nazočim predstojnikom podružnic hvalo družbe in dá Schollmajerjev predlog na glasovanje, ki se enoglasno sprejme.

Dr. Costa bere dopis podružnice Postojnske, katera se pritoži zaradi previsoke cenitve tamošnjih zemljišč po cenilni davkarski komisiji. Zbor sklène na njegov predlog, to pritožbo izročiti predsedstvu deželne vlade.

Vipavska podružnica prosi, da bi družbeni odbor izdelal postavo zoper tatvino po vinogradih, in njeni pooblaščenec gosp. R. Doleneč razvije potrebo take postave posebno za Vipavo v obširnem govoru.

Dr. Bleiweis pravi, da tako postavo, katere Vipavska podružnica želi, že imamo od leta 1860 na Kranjskem, a ž njo se godí, kakor s postavo zaradi po-

končevanja gosenic in kebrov, namreč postava — spava. Dr. Bleiweis stavi tedaj predlog: Deželni odbor naj se naprosi, naj, gledé na popolnoma opravičeno prošnjo kmetijske podružnice Vipavske, veleva občini Vipavski, da se krepko in točno spolnuje nogradska postava od leta 1860.

Dr. Costa pa raztegne svoj predlog na vso deželo, in nasvetuje: Naj sl. zbor sklène, obrniti se do deželnega odbora s prošnjo, da stori vse, kar je potrebno, da se po vsi deželi omenjena postava strogo spolnuje.

Tudi predsednik vé mnogo povedati o splošni nevarnosti po deželi. Občine nimajo moči, da bi tatvino povsod zadušile, in ko je bil on deželni predsednik, sta prišla dva župana in mu rekla, da nočeta srenjske policije, ker jima po tatovih preti prevelika nevarnost. Naznanila tatvin pri sodnji pa imajo le redkokrat kak vspeh. Toraj tudi on podpira dr. Costov predlog, kateri je bolj obširen. Pri glasovanju je bil dr. Costov predlog sprejet.

Potem pride volitev devetih odbornikov na vrsto in izvoljeni so gospodje: Karol Seitner, Jože Sevnig, Peter Lasnik, Fr. Vičel, P. Kozler, in na novo dr. Poklukar, A. Brus, Salzer in F. Ks. Sovan.

Za pregledovalce družbenih računov se volijo „per acclamationem“ prejšnji pregledovalci gospodje Paller, Sovan in Murnik.

Pohvalna pisma za umno in marljivo sadje-rejstvo so dobili gospodarji: Anton Zarnik iz Krtine, Janez Vodnik in Anton Slovnik iz Zaboršta, Tomaž Šuštar iz Vinodola, g. Fr. Schönbrunn, učitelj v Metliki, g. Fr. Gospodarič v Vinici, g. Fr. Kenda, učitelj v Semiču, Jože Ferjančič iz Slapa, Anton Uršič mlajši iz Dobrad, Anton Jan (Pogljajec) iz Višelnice, g. Anton Ozimek, učitelj na Dobravi, Valentin Kavčič (Pernikar) iz Pernik.

H koncu zborovanja sta prišla še sledeča dva predloga v obravnavo:

Gosp. Murnik predlaga, naj se odbor obrne s prošnjo do vodstev južne in Rudolfove železnice, da bi udom, ki hočejo vdeležiti se občnega zbora, znižala ceno za tretjino; potem bi se jih gotovo mnogo več vdeleževalo. Ta predlog se tudi „per acclamationem“ sprejme.

Deželni glavar vitez dr. Kaltenecker izreče željo, da bi se vsem udom vsaj 14 dni pred občnim zborom pošiljalo odborovo poročilo, račun in proračun družbe na dom, da vsak jih zložno prebere in v zboru predloge stavi. Podpredsednik dr. Costa pritrdi temu, da bi potrebno bilo, kar namerava predlog gosp. deželnega glavarja; al izpeljava njegovega predloga prizadela bi družbi velike stroške zaradi tiska in poštnine; zato misli, naj bi se predlog deželnega glavarja izročil centralnemu odboru v prevdarek. Deželni glavar se sklada s tem predlogom.

Predsednik sklène po vsem tem sejo z zahvalo do pričujočih družbenikov.

Ročne mlatilnice na cveke.

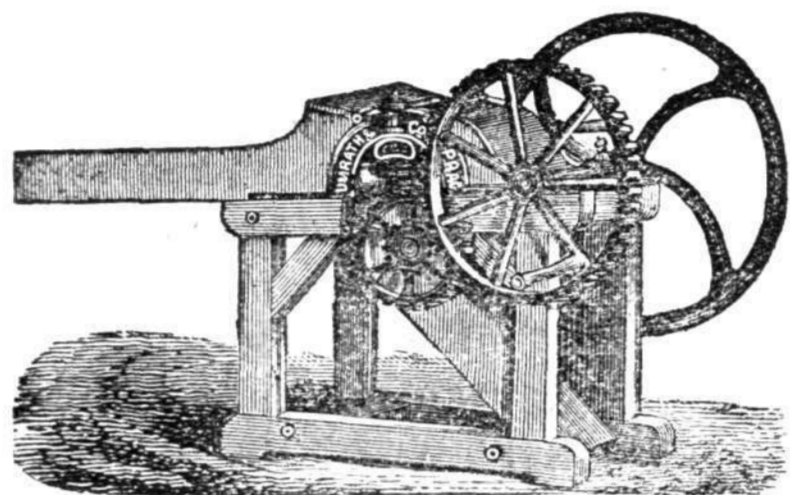
Te mlatilnice začele so se nekaj let sem tako zeló razširjati in tako splošno rabiti, da se nam zdi prilično, nekoliko spregovoriti o njih.

Stroj njihov se odlikuje posebno s tem, da so na mlatilnem bobnu (mlatilu) namesto latvenih kijcev cveki, s katerimi se vjemajo drugi cveki na pokrovu tako, da žito more skoz iti. Na ta način se klasje ne raztolče, kakor pri starih mlatilnicah na latvene kijce, ampak le izmane.

Samo po sebi je razumljivo, da se te mlatilnice (ali prav za prav mlatilo ali boben in pokrov) med tem, ko mlatijo, dosti manj drgajo, kakor mlatilnice na latvene kijce, in se toraj tudi toliko laže gonijo ali delajo.

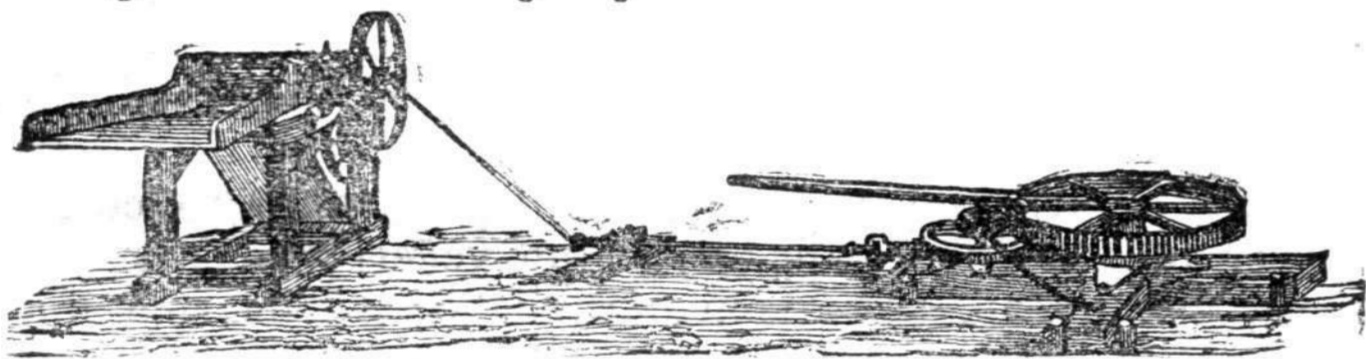
Doslej so se te vrste mlatilnice vedno po tako imenovani ameriški šegi na cveke izdelovale; cveki so bili čvetero- ali šesterovoglati. V najnovejšem času pa je fabrika Umrath & Comp. v Pragi dobila patent na okroglo cveko, ki se memo voglatih odlikuje s tem, da se med mlačenjem ne čuti skoro nikakoršno drgnjenje, da prav čisto mlatijo in tako lahko tekó, da lahko omlatita dva fanta ali možka in celó dve ženski brez posebnega truda po 20 do 25 vaganov ali 40 do 50 mernikov ozimnega žita na dan. Kolesa so tako vredjena, da se boben (mlatilo) po blizo 900krat v minuti krog sebe zavrtí.

Podoba ta kaže tako mlatilnico.

Pridá se jej pa lahko tudi še posebna naprava, v kateri se slama trese in od zrna proč spravlja.

Cena patentirani ročni mlatilnici je z gonilnim velikim kolesom (poganjačem) 144 gold., brez tega kolesa 132 gold. 50 kr. v Ljubljani.

V tej podobi kažemo ročno mlatilnico zvezano z vitalom (vlakom), ki je narejen za moč enega konja in po Umrathu & Comp. posebno praktično sestavljen. Med tem, ko živina gré dvakrat okoli, se mlatilni boben (mlatilo) 8krat zavrtí, v eni minuti toraj blizo 1000krat, in pri tem omlati do 30 vaganov žita na dan.

V zapisniku raznovrstnih strojev za kmetijstvo in obrtnijo, katerega je izdala fabrika Umrath-ova, nahajamo tudi več mlatilnic, ki so ob enem tudi čistilnice ali velnice za žito; o teh bomo že še spregovorili.

Zaloga teh mlatilnic, in tudi vseh drugih strojev za obrtnijo, in kmetijskega orodja je pri gosp. Jož. Debevču v Gradišči na Tržaških ulicah hiš. šte. 57 v Ljubljani.

Ta zaloga se more vsakemu prav živo priporočati, in to tem več, ker se kupcem plačevanje dovoli tudi v obrokih (brištih); na ta način je mogoče vasém, občinam in podobčinam, napraviti si prav po ceni takih mlatilnic in drugih za poljedelstvo in kmetijstvo potrebnih in koristnih strojev (mašin).

Potopisne črtice.

Izlet na Učko (Monte maggiore).

(Konec.)

Najviši vrhunec na jugu, kjer smo bili, je gol, na severozapadni strani niži in obraščen z grmovjem. Za njimi se vrsté gore Planik (4008'), Sija (3918'), Orljak (3486'), Zabnik (3239'); na vzhodni strani je Snežnik (5530'), ki pa je bil še s snegom pokrit.

Daljni hribje razun Snežnika, ki je bil še ves bel, se niso videli zaradi dima v višavi, a tudi po Dalmaciji se zaradi tega ni daleč videlo, al lep razgled je z višave doli ob primorji na vasi in mesta od Lovrane, Opatije, Volovske do Reke in še naprej, na morji otok Črez, Krk, mali Lušin itd.

Za zapadno stran razširja se skalnata Istrija; sém ter tje se vidi kakošno selo, Pulje se pa ne vidi, ker za hribovjem leži. Veči del na holmcih so mesta in vasi, na pr. Pičan, Gradišče, Labin, Matavun, Buzet, Buje itd.

Koj pod goro Učko je vas mala Učka s 27 hišami, tu tkejo znani rujavi čiški „loden“; malo spodaj je Čepiško jezero, od katerega naprej po hribih so večidel posamesno naseljeni Čiribirci, sedaj že po čiško odgojeni, a vendar med seboj še zmirom neki romanski jezik govorijo. V predmorski Istriji prebiva največ Čičev, potem Čiribirci, potem Brkinci, potem Pivčani in zadnji so Miniševci, kakor jih ljudstvo imenuje.

Ob 9. se podamo nazaj in pod hribom nas zapustí voditelj. Solnce je jelo jako pripekati, nebo se oblačiti, grom se zasliši, dež se vlije; kaj nam storiti na cesti, na kateri tri ure hoda nobene hiši ni? Druzega ne, kakor koračiti naprej. Čez uro, ko smo že dosti premočeni, je dež prejenjal in solnce zasijalo; prišli smo o poldne na Veprinac v lokando Antona Hlanuta; zahtevamo bokal dobrega vina. Odgovarja se nam od konca le polaško, da imajo dobro vino, črno in belo, a belo posebno dobro in drago iz samega čistega grozdja. Po takem morajo tam poznati vino iz sadja in morebiti tudi še iz družih mešarij.

Uro časa se tu mudimo, med tem se od zunaj precej posušimo, znotraj pa dobro namočimo. Potem gremo naravnost po slabi skalovni stezi na Opatijo pri morji. Opatija je sicer majhen, a jako prijazen kraj, kamor Rečani popoldne zahajajo, gostilnica šte. 100, v katero smo tudi mi en malo pokukali, je prav dobra, pri morji „vila Scarpa“; sploh pa so skoro sami vrti s trtami, cmokvami, olivami ograjenimi z grmovjem, samega lavorja, kar se do Volovske nahaja.

V Volovsko, lepo majhno mestice, prišli smo ob štirih popoldne in na pošti dobili voz; med tem časom pa smo šli v kavarno na „črnega“, ki veljá 8 krajc., odpeljali se do Preluke, najsevernejši zaliv Kvarnerskega morja, kjer so lani morskega volka vjeli; zdaj so imeli ravno tudi mreže razprežene za lov tonine. Na vsakem koncu mrež je gotovo 20 sežnjev dolga v morje viseča lestva, na vsaki lestvi človek sedeč na straži, in kedar je videti dosti rib, dá znamenje, da se mreže skup zdrgnejo.

Malo naprej odtod se pri cesti bolj pogostoma nahajajo hiše do predmestja Reke, kamor smo se pripeljali proti šestem zvečer in ostali v gostilni „alla stella d'oro.“

Reka je lepo, dolgo, bolj ozko, na hrib naslonjeno mesto ob morji, na koncu proti Dalmaciji se voda Reka, velika kakor Sava, v morje izliva. Pivška in hrvaška železnica ste jej podelili veliko večo važnost. Napisi vrh štacun, večidel imena slovenska in nemška, so vsi laški. Na ulicah govori prosto ljudstvo hrvaško in slovensko, gospôda laško, uradniki pa tudi nemški krožijo. Nad mestom na skalah stoji frančiškanski samostan Trsat.

Ladij je bilo kakih 50 do 80 v luki, samo 3 večje, druge vse manjše.

Živí se dobro, al bolj drago, kakor v Ljubljani.

Proti večeru šli smo na „molo“, kjer se gospôda sprehaja, najeli čoln in se vozili po morju; na neki barki se je lepo slovensko prepevalo, kar nas je jako